

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Redno letno poročilo za leto 2022

OSEBNA OKOLIŠČINA: PREMOŽENJSKO STANJE

- 1.1 Ocene diskriminatornosti predpisov
- 1.2 Priporočila Zagovornika
- 1.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj
- 1.4 Svetovanje, informiranje in podpora
- 1.5 Izobraževanje in ozaveščanje

Osebne okoliščine so tiste prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statusi, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Osebne okoliščine, ki jih določa Zakon o varstvu pred diskriminacijo so:

SPOL

NARODNOST

RASA ALI ETNIČNO POREKLO

JEZIK

VERA ALI PREPRIČANJE

INVALIDNOST

STAROST

SPOLNA USMERJENOST, SPOLNA IDENTITETA IN SPOLNI IZRAZ

DRUŽBENI POLOŽAJ

PREMOŽENJSKO STANJE

IZOBRAZBA

ZDRAVSTVENO STANJE

NOSEČNOST IN/ ALI STARŠEVSTVO

DRŽAVLJANSTVO

KRAJ BIVANJA ALI STALNO PREBIVALIŠČE

ZAKONSKI STAN ALI DRUŽINSKI STATUS

DRUGE OSEBNE OKOLIŠČINE

VSE ALI VEČ OSEBNIH OKOLIŠČIN HKRATI

LEGENDA

Področja družbenega življenja, kjer morajo državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe spoštovati prepoved diskriminacije.

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnjega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev, ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- Socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

- V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije in zadeve, ki naslavljajo vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

Pregled statusov priporočil

Status priporočila na dan 31. januar 2023:

- Uresničeno: ●
- Neuresničeno: ●

Nekatera priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja so sistemska in splošna, njihov cilj je predvsem delovati preventivno in ozaveščati, pogosto pa so poslana več naslovnikom hkrati. V teh primerih so označena kot:

- Sistemsko priporočilo: ●

1.1 Ocene diskriminatornosti predpisov glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

! **Zakon o mednarodni zaščiti je po oceni Zagovornika diskriminatoren do beguncev s slabšim premoženjskim stanjem**

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o mednarodni zaščiti (ZMZ-1A) je po oceni Zagovornika diskriminatoren do beguncev s slabšim premoženjskim stanjem, ker določa možnost razrešitve svetovalcev za begunce, kadar bi se izkazalo, da pristojnim organom niso razkrili podatkov, ki bi njihovim strankam lahko škodili. Zaradi te ureditve iz 9. člena Zakona o mednarodni zaščiti je pravica do učinkovitega pravnega varstva v pritožbenih postopkih zagotovljena le prisilcem za mednarodno zaščito, ki si lahko plačajo odvetniške storitve. Ureditev tako po oceni Zagovornika povzroča neupravičeno slabšo obravnavo prisilcev za mednarodno zaščito na podlagi njihovega premoženjskega stanja. Zagovornik je MNZ priporočil odpravo diskriminacije s spremembo predpisa ([050-21/2021/13](#)).

! **Solidarnostni dodatek za odpravo posledic energetske revščine iz aprila 2022 po oceni Zagovornika ni v skladu z 18. členom ZVarD**

Zagovornik je ocenil, da Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov (ZUOPVCE), na podlagi katerega so upravičenci aprila 2022 prejeli 150 evrov enkratnega solidarnostnega dodatka za omilitev posledic energetske revščine, ni v skladu z določbami o posebnih ukrepih po 18. členu ZVarD. V oceni je opozoril, da je treba pri sprejemanju ukrepov, s katerimi naj bi odpravili manj ugoden položaj oseb z določeno osebno okoliščino v primerjavi z drugimi, ki te osebne okoliščine nimajo, utemeljiti, zakaj je nekdo deležen privilegirane obravnave. Ocenjevani zakon teh podlag ni imel, sredstva pa so zato prejeli tudi tisti, ki jih niso potrebovali, prejeli pa jih niso vsi tisti, ki bi jih glede na njihove osebe okoliščine premoženjskega stanja in življenja v energetske revnih gospodinjstvih morali. Vladi je priporočil, naj v prihodnje pri podobnih ukrepih z analizami utemelji kategorije upravičencev do dodatkov ([050-10/2022/6](#) – ocena, [050-7/2022](#), [050-8/2022](#)).

! Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti, ki določa prejemnike digitalnih bonov '22, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren, vendar pa spodbujevalni ukrep dodelitve bona '22 ne izpolnjuje vseh pogojev po ZVarD

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV), ki določa prejemnike digitalnih bonov '22, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren, vendar pa dodelitev bona '22 ne izpolnjuje vseh pogojev po ZVarD. Zagovornik je ocenil, da različna ureditev pridobitve bona '22 za starejše od 55 let in za šolajoče ne pomeni diskriminatornosti predpisa zaradi starosti, saj skupini nista v primerljivem položaju. Zagovornik je nato ocenil še, da splošna določba, da so do denarne ugodnosti v višini 150 evrov upravičene vse osebe, stare 55 let ali več, ne glede na dejansko potrebo po izobraževanju za dvig digitalne pismenosti in ne glede na premoženjsko stanje, zaradi omejenega števila mest na tečajih ni ustrezna za doseganje zadanih ciljev. Denarno subvencijo za nakup računalniške opreme bi bilo smiselno dodeliti posameznikom, ki denarno pomoč dejansko potrebujejo zaradi slabega premoženjskega stanja. Slednje velja za obe skupini upravičencev, tako starejše od 55 let kot tudi učence, dijake in študente. Zagovornik je Vladi priporočil, naj pri spremembah ZSDV upošteva načelo enakosti in v skladu z 18. členom ZVarD utemelji kategorije upravičencev do ugodnosti na izvedenih analizah ter pri določanju kategorij upravičencev upošteva njihovo premoženjsko stanje in dejanske digitalne kompetence. Poleg tega naj pri izvedbi zakona zagotovi regijsko enakomerno dostopnost do usposabljanj ([050-13/2022/11](#)).

Zakon o volitvah v državni zbor z ureditvijo volitev za zdomce, ki določa, da stroške pošiljanja glasovnice krijejo sami, po oceni Zagovornika ni diskriminatoren

Država je z zakonsko ureditvijo glasovanja po pošti omogočila, da je splošna volilna pravica omogočena kar najširšemu krogu volilnih upravičencev. S to izjemo od zakonsko določenega načela osebnega glasovanja je država še dodatno povečala legitimnost volitev. Položaji volivcev v tujini, ki glasujejo po pošti, in volivcev v Sloveniji, ki glasujejo po pošti, so primerljivi, zakonodajalec pa za nobeno od teh dveh skupin ni uvedel povračila poštnih stroškov glasovanja. Oba položaja je v tem smislu uredil enako. Zagovornik je nadalje ugotovil, da so stroški glasovanja po pošti iz tujine zaradi večjih razdalj lahko večji od stroškov glasovanja po pošti v Sloveniji ter da jih volivci s šibkejšim premoženjskim stanjem težje plačajo kot premožnejši volivci, iz Slovenije pa so odsotni oboji, zato premoženjskega stanja ni mogel šteti kot relevantno osebno okoliščino v tem primeru. Ker so ljudje odsotni iz Slovenije iz najrazličnejših razlogov, Zagovornik v obravnavanem primeru tudi kraja bivanja ne more šteti za osebno okoliščino, na podlagi katere bi zaradi obveznosti plačila stroška pošiljanja volilnega gradiva prihajalo do diskriminacije. Glede na vse navedeno je Zagovornik ocenil, da dejstvo, da stroške pošiljanja volilnega gradiva v primeru glasovanja po pošti iz tujine glede na Zakon o volitvah v državni zbor (ZVDZ) nosi volivec, ni diskriminacija ([050-9/2022/9](#)).

1.2 Priporočila Zagovornika glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov (ZUOPVCE)¹ (naslovljeno na vlado)

Priporočilo (050-10/2022/7):

1. Vlada naj zakon spremeni tako, da se pri sprejemanju ukrepov, s katerimi se naslavlja odprava posledic energetske revščine, utemelji kategorije upravičencev do dodatkov na izvedenih analizah ter pri določanju kategorij upravičencev upošteva njihovo premoženjsko stanje ter dejansko nezmožnost zagotavljanja osnovnih energetskih potreb. ●

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV)²

Priporočilo (050-13/2022/12):

1. Vlada naj zakon spremeni tako, da upošteva načelo enakosti; da v skladu z 18. členom ZVarD utemelji kategorije upravičencev do ugodnosti na izvedenih analizah ter da pri določanju kategorij upravičencev upošteva njihovo premoženjsko stanje in dejanske digitalne kompetence. Poleg tega naj pri izvedbi zakona zagotovi regijsko enakomerno dostopnost do usposabljanj. ●

Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre, EPA 2546 - VIII)

Priporočilo (0070-1/2022/1):

1. Vključi naj se celovita presoja učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo v okviru načrtovanja ukrepov, ki zaostrujejo pogoj za uživanje denarne socialne pomoči. ●

Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ-1)³

Priporočilo (050-21/2021/14):

1. MNZ naj spremeni šesto alinejo desetega odstavka 9. člena zakona tako, da odpravi razlog za razrešitev svetovalcev za begunce, če ti razpolagajo s podatki, ki bi lahko bili v škodo prosilca v postopku mednarodne zaščite, a jih ne razkrijejo pristojnemu organu. ●

1 Zakon o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov (Uradni list RS, št. 29/22). Priporočilo je bilo naslovljeno na Vlado Republike Slovenije.

2 Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (Uradni list RS, št. 35/22).

3 Zakon o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. 16/17 – UPB in 54/21).

1.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj zaradi osebne okoliščine premoženjskega stanja

Pogojevanje nekaterih popustov z uporabo mobilne aplikacije ni diskriminacija

Zagovornik načela enakosti je ugotovil, da trgovsko podjetje ni diskriminiralo strank na podlagi njihovih osebnih okoliščin starosti, invalidnosti in premoženjskega stanja, ko je upravičenost do določenih popustov vezalo na uporabo posebne aplikacije za pametne telefone. Uvedeni način poslovanja je po oceni Zagovornika ustrezen in edini možen za prilagoditev ponudbe posameznemu potrošniku, kar je legitimen cilj trgovskega podjetja. (Odločba št. [0700-28/2022/12](#) z dne 17. 11. 2022).

1.4 Svetovanje, informiranje in podpora glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zagovornik v letu 2022 ni obravnaval primerov svetovanj zaradi osebne okoliščine premoženjskega stanja.

1.5 Izobraževanje in ozaveščanje glede osebne okoliščine premoženjskega stanja

Zagovornik je v letu 2022 s pomočjo sredstev javnega obveščanja in objav na družabnih omrežjih izpostavljal položaj posameznih ranljivih skupin in predstavljal specifične osebne okoliščine.